

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 567 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

מוֹשֶׁפֶטִים
שבת שקלים

עלון מס' 454 שנה י' העלון מוקדש לע"נ מו"ר הרב יעקב אדלשטיין בן מרים זצ"ל כ"ב שבט תש"פ

המסך 999 ה'תשפ"ט

999 ה'תשפ"ט

תקופת השנה הסמוכה לחודשים אדר וניסן, היא העונה של "ארבע הפרשיות", בה קוראים בארבע שבתות מסוימות, קריאה מיוחדת בנוסף על פרשת השבוע, (הנקראת כסדר). בשבתות אלו מוציאים שני ספרי תורה. בראשון, קוראים פרשת השבוע ובשני, קוראים למפטיר את הפרשה (מארבע הפרשיות) השייכות לאותה השבת. לכל אחת מארבע הפרשיות, יש גם הפטרה מיוחדת בנביא. ארבע הפרשיות הן: א. פרשת שקלים - (כי תשא) ב. פרשת זכור - (זכור את אשר עשה לך עמלק) קוראים בשבת שלפני פורים. ג. פרשת פרה - (זאת חוקת התורה) קוראים בשבת שלפני פרשת החודש. ד. פרשת החודש - (החודש הזה לכם ראש חודשים) - קוראים בשבת שלפני ר"ח ניסן.

מאת אריאל

מוֹשֶׁפֶטִים - תוכן ענייני הפרשה

- א. הלכות עבד עברי, עבד נרצע, ואמה עבריה (כא א-יא).
- ב. משפט רוצח במיזד וגלות רוצח בשוגג לעיר מקלט.
- ג. עונש החובל באביו ובאמו, הגונב נפש, ומקלל אביו ואמו.
- ד. תשלומי אדם שהזיק (נזק, שבת, ריפוי, צער ובושת), דיני ממית עבדו, דין דמי ולדות, ויציאת עבד כנעני בשן ועין שהשחית אדונו.
- ה. דיני שור תם ושור מועד שהרגו אדם, עבד ובהמה, חיוב החופר בור או המסיר כיסוי בור בתשלום נזקי הבור.
- ו. דיני הגנב, ותשלומי הגונב שור ושה (כפל) וטבחו או מכרו (ארבעה וחמשה).
- ז. דיני תשלומי נזקי בהמות בשן ורגל ונזקי האש.
- ח. דיני השומרים ושבועתם: שומר חנם, שומר שכר, שואל ושוכר.
- ט. דיני המכשף ועובד עבודה זרה (כב, יז-יט).
- י. איסור לצער גר, אלמנה ויתום בדיבור ובמעשה, והעונש.
- יא. איסור למלווה לנהוג כנושה, איסור רבית, ודיני משכון.
- יב. האיסור לקלל (כל אדם, ובדאי שלא את החשובים יותר ממנו שבעם ישראל).
- יג. שלא לאחזר נתינת תרומה ביכורים ובכור.
- יד. איסור טריפה (ונתינתה לכלב - כהכרת הטוב) איסור קבלת לשון הרע.
- טו. הלכות עדות, והלכות הסנהדרין.
- טז. השבת אבידה, איסור שקר, ואיסור קבלת שוחד.
- יז. אזהרה נוספת שלא ללחוץ את הגר.
- יח. מצות שמיטה, ואיסור הזכרת ונתינת כבוד לעבודה זרה.
- יט. שבת, פסח, ביכורים, וסוכות. איסור בשר בחלב.
- כ. הבטחות ה' בכיבוש ארץ ישראל, וברכותיו אם ישמרו את התורה.
- כא. פירוט סדר קבלת התורה - נעשה ושמע, ברית התורה. עליית משה רבינו להר סיני לארבעים יום.

כתוב בפרשה (כג, ז): "מִדְבַר שֶׁקֶר תִּרְחַק", מכאן שהתורה לא אסרה רק את השקר עצמו אלא גם צייתה להתרחק מן השקר. ואמרו בדרך רמז, "מִדְבַר שֶׁקֶר - תִּרְחַק", אמירת שקר מרחיקה את המשקר מהקב"ה, לפי שחותמו של הקב"ה אמת, ואי אפשר למי שאומנותו שקר, להדבק במי שחותמו אמת ומתעב שפתי שקר. כי הקרוב לאמת רחוק מהשקר, והקרוב לאמת קרוב להקב"ה. זאת אומרת אם יש לך חלילה 'דבר שקר' זה יגרום כי 'תרחק' מהקב"ה, לכן אֶחָז נא בְּאֵמֶת, דַּבֵּר רק אמת, חשוב מחשבות אמת, ותדבק ע"י זה בקב"ה - כפי שכתוב בסוף קריאת שמע - "ה' אלוקיכם אמת" - שחותמו של הקב"ה אמת.

ה'מסילת ישרים' (פרק י"א) אומר: שישנם שזו אומנותם ממש, לבדות שקרים כדי להיחשב חכמים, וישנם שאינם בודים דברים מליבם, אך כשמספרים דבר, משנים קצת - מוסיפים או גורעים.

כתוב במשלי (ג, ד): "חסד ואמת אל יעזובך". לא כתוב שאתה לא תעזוב את האמת, אלא שהאמת לא תעזוב אותך. ויתכן שהכוונה בזה, שהאמת תהיה כטבע אצלך.

ואמר הגאון ר' יהודה צדקא זצ"ל, שהנה המשנה במסכת אבות אומרת: "הוי עז כנמר, קל כנשר, רץ כצבי, גיבור כארי, לעשות רצון אביך שבשמים". המשנה לא אומרת סתם: הוי עז, הוי גיבור, הוי קל, אלא הוי עז כנמר, קל כנשר, גיבור כארי... אלא המשנה באה לומר שעלינו לעמול שתכונות אלו יהיו כה מושרשות בנו, עד שהם יהפכו להיות חלק מהטבע שלנו, כפי שהעזות, הגבורה והזריזות הן תכונות המושרשות בטבעם של אותם בעלי חיים, כך האמת צריכה להיות חלק מהטבע שלנו. ומסופר כשרבי אליהו לאפיאן זצ"ל חיפש שידוך לבתו, הוא פנה לגאון רבי ירוחם זצ"ל ממיר, וביקש שיציע לו בחור שיש לו מידות טובות מצד הטבע.

ואמר רבי מנחם מנדל מקוסוב זצ"ל - אין שקר שאין בו מקצת האמת, אכן, כל זמן שאין מבררים אותו מקצת ומעמידים אותו בגלוי ובבירור על מכונו, מתפשט כוח השקר על הכל. בכל העולם כולו, לא נמצא אדם שיהיה כולו אמת. העולם מתחלק בין כאלה שהם קרובים לשקר, ובין כאלה שהם רחוקים מן השקר.

ה'חזון איש' אמר בשם רבי אלחנן וסרמן הי"ד, שמה שמבואר בגמרא שמותר לשנות מן האמת מפני דרכי שלום, זהו דוקא באופן ארעי, אבל באופן קבוע אין היתר לשנות מהאמת, משום שכאשר משקרים באופן קבוע, ההרגל לשקר פועל בנפשו של המשקר והופך אותו לשקרן, ולזה אין היתר! כפי שמובא בגמרא (יבמות סג): אשתו של רב היתה מצערתו כשהיה אומר לה: עשי לי נזיד עדשים היתה היא עושה לו חימצי (שהוא מין קטניות), וכשהיה מבקש ממנה לעשות לו חימצי היתה עושה נזיד עדשים. וכשגדל ר' חייא בנו, היה הופך את בקשתו של אביו מאמו, וכשהיה רב מבקש לעשות לו נזיד עדשים, היה חייא אומר לה: אבא ביקש שתעשי לו חימצי. כשראה רב את אשתו ממלאת בקשתו, אמר רב לבנו: השתפרה אמך! אמר חייא לאביו: לא משום שהשתפרה הרי היא ממלאת את בקשתך, אלא אני הוא שמהפך את בקשתך ממנה. הורה לו לא תעשה שוב כן. היות שנאמר (ירמיה ט, ד): "לְמַדּוֹ לְשׁוֹנֵם דְבַר שֶׁקֶר", דהיינו אתה יכול להתרגל לשקר, ע"כ.

והנה, הקצה השני של השקר הוא אהבת האמת, ומסתבר שהדרך הטובה ביותר להתרחק מהשקר היא ע"י שנחזק בעצמנו את אהבת האמת.

ולכן אומר הרמב"ן העונש על ציעור יתום ואלמנה הוא "והרגתי אתכם בחרב" - בחרב זה לא מיתה בידי שמים אלא בידי אדם שיש לו בחירה ולכן לא מנו חז"ל מיתה זו בכלל המומתים בידי שמים.

"בא איתי הגיע הזמן לבשר את הגאולה"

סיפר רבי ישראל מסלנט זצ"ל, שפעם אחת זכה האר"י הקדוש לראות את אליהו הנביא זכור לטוב ברחובה של צפת. אמר לו אליהו: "בא איתי, הגיע הזמן לבשר על הגאולה". אמר לו האר"י הקדוש: "המתן לי דקות ספורות, כדי שאודיע לאשתי על הליכתי עמך שלא תחכה לי ותדאג". מיהר והלך לאשתו, אך כשחזר לא מצא את אליהו הנביא. הוחמצה השעה. ומה חושבים אתם - סיים רבי ישראל סלנטר - וכי האר"י הקדוש הצטער על כך? חס ושלום! הוא אמר לתלמידיו: אסור לצער שום יהודי וכל שכן את האשה, אפילו לרגע אחד. גם במחיר של הפסד משיח אין לעשות זאת! ואמנם, לעולם לא תמצא שליחות של גאולה שתצליח כשהיא טומנת בחובה פגיעה בזולת!

מזקנים אתבונן - מו"ר הגאון רבי יעקב

אדלשטין זצ"ל - כ"ז שבט

חלפו להם שלוש שנים מאז הסתלקותו לגנזי מרומים של הגאון הגדול מו"ר רבי יעקב אדלשטיין. החלל העצום שהרב השאיר בלכתו מורגש בכל דבר, בתורה, בהלכה ובעיקר למורה דרך בהשקפה ובעצות לחיים - חינוך הילדים, שלום בית, בעצות עסקיים וכלכליים - בכל תחום בחיים. מעט מגדלותו מובא בסיפור שלפניכם:

קשרי ידידות והערצה שררו בין מרן המשגיח רבי דב יפה זצ"ל לבין מרן הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטין זצ"ל עוד מזמן לימודם בישיבת פוניבז'. בשנים האחרונות שהו יחדיו מדי שנה בבין הזמנים של חודש אב, בקמפ 'בני עליה' שבראשות הגר"נ קפלן שליט"א שהתקיים בישוב יד בנימין, ואחר כך ברכסים ע"י 'איחוד בני הישיבות' בראשות המשגיח זצ"ל. בזמנים אלו בלט במיוחד הערצה והכבוד שרכשו זה לזה והיה זה מחזה מרהיב לראות כיצד שני הגדולים מכבדים האחד את רעהו ומתבטלים זה לזה. זכורני שבשעת הארוחות המשגיח היה מביט ועוקב אחר פניו הקדושות של רבי יעקב, והתבטא אז כמה וכמה פעמים **שמחזק** אותו מאוד לראות את פניו הקדושות של רבי יעקב, ויש לו הנאה גדולה מכך. וזירז גם את נכדיו להביט בפניו הקדושות, והתבטא כשמסתכלים בפניו של רבי יעקב אפשר לקבל **תועלת**, רואים עליו מידות טובות - לב טהור - ויראת שמים, יש לו **פננים קדושה שאפשר לקלוט אותה**. ואז אמר בהתרגשות: **רואים את רבי יעקב הולך בתוכנו אבל זה לא פשוט בכלל... זה לא סתם אדם, זה עולם אחר מאתנו.. יש לו ידיעות מופלגות בכל חלקי התורה! לא פשוט מה שהברכות שלו מתקיימות! והתבטא בענווה: אמנם ב"ה ניצלתי את זמני, אך לא זכיתי לידיעת התורה של ר' יעקב - אולם בזכות שאני מכבד את ר' גרשון ור' יעקב אולי אני אזכה לעולם הבא...**

ועוד אמר אז המשגיח: יש כאן אדם גדול וצריך לנצל אותו, והכין כמה שאלות לשאול את ר' יעקב זצ"ל, כדרכו לנצל כל אדם גדול. המשגיח זצ"ל היה מספר בהתפעלות פעמים רבות שר' יעקב אמר לו, שבעצם קשה לו לבוא ליד בנימין, ולמרות טרדותיו העצומות בענייני הכלל הוא טורח להשתתף עם בני העליה, כי בכל מקום שהוא נמצא מבקשים ממנו ברכות לזיווגים פרנסה בריאות וכדומה - וביד בנימין מבקשים ברכה לגדול בתורה ויראת שמים... זכותם תגן עלינו, אכ"ר.

"כָּל אֱלֻמָּנָה וַיְתוּם לֹא תַעֲנוּן : אִם עֲנָה תַעֲנָה אֶתוֹ כִּי אִם צָעַק יִצְעַק אֵלַי שָׁמַע אֲשַׁמַּע צַעֲקוֹ : וְחָרָה אַפִּי וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם בַּחֶרֶב..." (כב, כא-כג)

וברש"י: הוא הדין לכל אדם אלא שדיבר הכתוב בהווה, לפי שהם תשושי כח ודבר מצוי לענותם. (מכילתא) וכתב ה'כלי יקר': א. יש לדקדק פתח בלשון רבים "כל אלמנה ויתום לא תענון" וסיים בלשון יחיד "אם ענה תענה אותו" והיה צריך לומר לכאורה אם ענה תענה "אותם"? ב. עוד צריך ביאור: מהו הכפל 'ענה תענה', 'צעוק יצעק', 'שמוע אשמע'? ג. "והרגתי אתכם" הקשה הרמב"ן - העונש על ציעור יתום ואלמנה מפורש בפסוק - מיתה, אם כן, מדוע לא מנו אותו רבותינו בסנהדרין (גפ). בכלל חייבי מיתה בידי שמים? ד. בסיפור של חנה ופנינה נאמר (שמואל א, ב' ה'): "עד עקרה ילדה שבעה, ורבת בנים אומללה". ומובא ברש"י וז"ל, חנה ילדה שבעה, שנאמר (שם כ"א) "כי פקד ה' את חנה, ותהר ותלד שלושה בנים ושתי בנות", וכשחנה יולדת אחד, פנינה קוברת שניים, ועשרה בנים היו לה, שנאמר (שם א, ח) "הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים", של פנינה, כשילדה חנה ארבעה, קברה פנינה שמונה, וכשנתעברה וילדה ולד חמישי, נשתטחה פנינה לרגליה ובקשה רחמים וחיו ונקראו על שמה, אלו דברי רבי נחמיה, ע"כ.

לכאורה יפלא, מדוע נגזר על פנינה גזירת כליה על כל בניה ולא היה די במיתת בן אחד, ולולי שנקראו שני הבנים הנותרים על שמה של חנה אף עליהם היתה הגזרה הנוראה של מיתה!?

יש לבאר זאת על פי היסוד שכותב הגר"א בביאורו על מגילת רות על הפסוק (א, כא): "אני מלאה הלכתי וריקם השיבני ה' למה תקראנה לי נעמי וה' ענה בי ושי-ד-י הרע לי", מבאר הגר"א: "רוצה לומר, אל תקראו לשמי עוד נעמי (נעמי מלשון נעימות) כי איני מצפה לטוב עוד כל ימי חיי, וה' שהוא מידת הרחמים ענה בי, כי אם ייסר ה' לאדם במידת הדין יש תקוה שיעבור זעם וירחמנו עוד, אבל אם מענישו מצד רחמנות אזי העונש קשה מאוד.

פנינה היתה מצערת את חנה לשם שמים כך מבואר בגמרא אלא שהדמעות והצער של חנה עלו לכסא הכבוד ועוררו את מידת הדין לקטרג על פנינה והתקיים בה הפסוק "צעוק יצעק אלי" - הצעקות של חנה מלמטה והצעקות של מידת הדין מלמעלה - "שמוע אשמע צעקתו" וכמעט מתו כל בניה רח"ל! וכן אמרה גם כן כי מה שעשה ה' היה מחמת שלא חמלה על עניינים ועליהם נאמר (שמות כב, כו): "והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני". רצה לומר שמזהירנו לחמול על עניים, כי אם לא ניתן להם חמלה ויצעקו אליו יתברך שמו ויחנו עליהם, ויעניש אותנו חלילה שיהיה העונש גדול מאוד, כי העונש הבא מצד חנינה גדול מאד. וזה שאמרה אל תקראו לי עוד נעמי, רצה לומר אל תצפו עוד שיהיה נקרא שמי נעמי, היינו שיהיה טוב לי, כי כיון שה' שהוא מידת החסד ענה בי.

מכה בלי רפואה

והנה מבואר מה"כלי יקר" שידוע מאמר חז"ל "בכל צרתם לו צר" היינו שכאשר יהודי בצער גם הקב"ה בצער, לכך אמרה התורה: "אם ענה תענה אותו" ושאלנו מהו הכפילות "ענה תענה"? אומר ה"כלי יקר": כאשר אתה מענה את חברך אתה מענה גם "אותו" - את הקב"ה ואז מה קורה? מידת הדין צועקת מלמעלה ואותו שציערוהו צועק מלמטה וזהו שנאמר "צעוק יצעק", והקב"ה הרחמן מקבל צעקת שניהם, וכאשר המכה מגיעה ממידת הרחמים זו מכה בלי רפואה!

"וּרְפָא יִרְפָּא" (כא, יט)

מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות (ברכות ט. ס.) - חלק נכבד מהתרופות - 'משככי כאבים' - כאשר מביא הקב"ה מחלה על האדם, מותר לו לנסות לרפא את המחלה. אחד התחומים הנרחבים ביותר כיום ברפואה, הוא 'משככי הכאבים'. בעבר התמקדו הרופאים בעיקר בריפוי המחלה, אך כיום ישנו מדע שלם כיצד לשכך את הכאבים, גם אם אין אפשרות לרפא את המחלה עצמה. מסופר על אחד מצדיקי הדורות שסבל רבות ברגליו. לעת זקנותו הפצירו בו מקורביו שילך לרופא, שאכן רפא אותו וכאביו שכנו. אמר אותו צדיק - פתאום התברר לי שישנה מציאות ללכת בעולמו של הקב"ה ללא כאב. תמיד חשבתי שהכאב הוא חלק בלתי נפרד מהחיים. כשם שהאדם רואה ושומע - כך הוא גם סובל מכאבים... אולם כיום, אם יש לאדם איזה כאב, הוא ממהר לקחת גלולה כלשהי להרגעה. ואם היא לא משפיעה - הוא לוקח שתיים...

מהי השקפת התורה בעניין; האם הכאב הוא אכן דבר מיותר, או שמא יש לכאב תפקיד בעבודת האדם? אומרים חז"ל (סנהדרין מו.): "בשעה שאדם מצטער, שכינה מה אומרת? קלני מראשי, קלני מזרועי" (כמו שאדם יגע ועייף אומר - ראשי כבד עלי, וזרועי כבד עלי - רש"י).

מסופר על יהודי צדיק שגוים התנכלו לו ברחוב והכו אותו מכות נמרצות. ותוך כדי ההכאות צעק היהודי - לא כואב לי! לא כואב לי! שאלו אותו, מה פשר הקריאות הללו? וענה: הלא כשליהודי כואב - גם הקב"ה סובל, ואינני רוצה שחלילה הקב"ה יצטער בגללי! בשעה שאדם מצטער, לא רק שהשכינה משתתפת בצערו, אלא כביכול גם השכינה סובלת ומתייסרת! אנו מכירים מושג של "נושא בעול עם חברו". כשחבר או קרוב סובל, אנו דואגים לשלומו, ומחפשים כיצד להיטיב מצבו. אולם כאן, אין זו רק "נשיאה בעול", כביכול, של הקב"ה עם האדם הסובל, אלא הקב"ה עצמו - "עמו אנוכי בצרה". הקב"ה לא רק "משתתף" בצער, אלא הוא עצמו כביכול גם סובל! כשכואב לנו הראש, הבעיה היא לא הכאב שלנו, אלא כאב של הקב"ה! אין כמו העוצמה של הכאב כדי לקשר אותנו עם הקב"ה בקשר אמיץ ביותר, ועלינו להשכיל כיצד ליישם קשר נפלא זה. שכן הכאב אינו מטרה בפני עצמה! בעולם הפיזי, כאב פירושו תקלה בתפקוד הגוף. כשישנו זיהום בגוף, חום הגוף עולה. החום הינו אות אזעקה שישנה בעיה בגוף ויש לטפל בה. ישנם אנשים שגופם אינו מגיב בחום לדלקת, והם נמצאים בסיכון גבוה, כי הזיהום עלול להתפתח בכל הגוף מבלי שיידעו זאת. הכאב הוא איתות מהקב"ה, יש לו כוונה ברורה אחת והיא שנפעיל את כח רצון החיים שלנו!

בייסורים טמונה גם סכנה - אמנם, אף שבייסורים טמונה הזדמנות נפלאה של התקשרות עם הקב"ה, הם טומנים בחובם גם סכנה של ניתוק מהקב"ה, חלילה. כשבאים על האדם ייסורים הוא עלול לומר - כעת אין לי כח להתפלל, אין לי כח ללמוד. הייסורים הם כמו מכונית, הם יכולים להביא אותנו בקלות ובמהירות למקומות רחוקים. אמנם, אם לא יודעים כיצד לנהוג, המכונית עלולה גם להזיק ח"ו... ישנם אנשים שכשמשוהו מעיק להם על הלב, הם ניגשים למקרר ומתחילים לאכול... זו אכן דרך אחת לטפל בבעיה רגשית. אבל בדרך זו אנו מאבדים אוצר נפלא! אנו מאבדים את ההזדמנות להתקשר עם הקב"ה! ניתנה לנו מתנה נפלאה - מועקה רגשית! ובמקום לנצל אותה לקשר עם הקב"ה, אנו מקשרים אותם עם עוגת קצפת...

כאב ולא עצב - המילה "כאב" אינה נרדפת למילה "עצב", יש שמחה ויש עצבות. השמחה היא ביטוי לתקווה, בנין ושאיהפ. העצבות היא ביטוי לייאוש. חז"ל אומרים (בבא קמא צב.): "בתר עניא אזלא עניותא" - אחר העני הולכת העניות. אין מה שמביא עשירות לאדם - כמו העשירות עצמה. ואין מה שמביא עניות לאדם כמו העניות עצמה. כשהאדם מתנהג בחשיבות ובעשירות, זה עצמו מביא לו עשירות וחשיבות. על אותו משקל נאמר, שאין דבר שמביא שמחה לאדם כשמחה עצמה! הסגולה הטובה יותר לשמחה היא ליצור שמחה בצורה מלאכותית, והשמחה האמתית כבר תבוא בעקבותיה. כשאדם נתון בתוך הכאב, אל לו לנסות ולברוח ממנו! אם יתרגל ויתגבר, יכול הוא לחיות עם הכאב. אולם זאת מחויבים אנו לעשות - להשכיל ללמוד את הלקח היוצא מהכאב, לקחת את הכח שמניע בנו את רצון החיים, את הרצון לצמות, ולנצל אותו לחיים האמתיים, להתפלל יותר בכוונה, להתקרב לקב"ה, להיות שותף בבריאה! או אז נהפכים הייסורים למתנה נפלאה שנתן לנו הקב"ה! הייסורים הם הכח שמעורר בנו את רצון החיים - הרצון להגביר את הצמיחה! ועלינו לנצלם לצמיחה ולעליה רוחנית. [תפארת שמשון]

פְּרֻשֵׁת שְׁקָלִים עַל מַה וְלַמָּה?

בְּשֶׁבֶת זוֹ קוֹרְאִים אֶת פְּרֻשֵׁת שְׁקָלִים. מַהִּי פְּרֻשָׁה זוֹ וְעַל מַהִּי מְדַבְּרִת? לְשֵׁם כֶּף נִקְדָּים וְנֹאמֵר: בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הַמְּקוֹם שֶׁבּוֹ הִקְרִיבוּ קִרְבָּנוֹת הַמִּכְפָּרִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל עַל חַטָּאֵיהֶם וְעוֹנוֹתֵיהֶם, בְּכָל יוֹם הָיוּ מְקַרְבִּים שְׁנֵי קִרְבָּנוֹת תְּמִיד, וּבְשֶׁבֶתוֹת וְיָמִים טוֹבִים הָיוּ מוֹסִיפִים עוֹד קִרְבָּנוֹת לְכַבֹּד הַיּוֹם, כֹּל אֵלּוּ נִקְרָאִים קִרְבָּנוֹת צִבּוֹר. כְּדִי שִׁיְהִי חֵלֶק לְכָל יְהוּדֵי בְּקִרְבָּנוֹת אֵלּוּ - הָיוּ גוֹבִים מִכֹּל יְהוּדֵי מְחֻצֵי הַשְּׁקָל (מחצית השקל שבימי משה רבינו, היינו שווי 9.6 גרם כסף צרוף), וְהָיוּ קוֹנִים בְּכֶסֶף הַזֶּה אֶת הַקִּרְבָּנוֹת. כֹּל שְׁנָה הָיָה צָרִיף לְחַדֵּשׁ אֶת גְּבִית הַכֶּסֶף לְקִרְבָּנוֹת הַצִּבּוֹר, וְהַתְּאָרִיף שֶׁבּוֹ הָיוּ מִתְחִילִים לִקְנוֹת מִהַכֶּסֶף הַחֲדָשׁ הוּא - רֹאשׁ חֲדָשׁ נִסָּן (בגמרא (יומא סה): מובא שיש חודש אחד שבו חובה להביא קִרְבָּנוֹת מהתרומה החדשה. חודש זה, הוא חודש ניסן). לְשֵׁם כֶּף הָיוּ מִתְחִילִים לְהַכְרִיז שְׁלוֹשִׁים יוֹם קוֹדֵם, דְּהֵינּוּ מֵרֹאשׁ חֲדָשׁ אֲדָר, בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שְׁגָרִים שֶׁם יְהוּדִים שְׁכָלָם יִזְדָּרוּ וְיִבְיִאוּ אֶת הַכֶּסֶף לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. הַיּוֹם, אֵין לָנוּ בֵּית מִקְדָּשׁ וְלֹא קִרְבָּנוֹת שִׁיכְפְּרוּ בְּעֵדֵינוּ, וְלָכֵן, זָכַר לְדַבֵּר זֶה, בְּשֶׁבֶת שְׁחָל בָּהּ רֹאשׁ חֲדָשׁ אֲדָר אוֹ בְּשֶׁבֶת שְׁלֹפְנֵי רֹאשׁ חֲדָשׁ, אָנוּ מוֹצִיאִים סֶפֶר תּוֹרָה נוֹסֵף וְקוֹרְאִים בּוֹ אֶת פְּרֻשֵׁת שְׁקָלִים, וּמְבַקְשִׁים מֵה' שִׁיְבַנֶּה הַמִּקְדָּשׁ וְיַחְזִיר הָעֵבֶדְהָ בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ.

סְגוּלָה נוֹסֶפֶת יֵשׁ בְּעֵינֵינוּ מִחֻצֵי הַשְּׁקָל. וְכֶף כְּתוּב בְּמִסְכַּת סוֹפְרִים (פֶּרֶק כא): גְּלוֹי וְיָדוּעַ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהֵמֵן הֲרֻשַׁע עֲתִיד לְשָׁקוֹל שְׁקָלִים לְאַחֲשׂוֹרוֹשׁ כְּדִי לְהַשְׁמִיד אֶת עַם יִשְׂרָאֵל חֶסֶד וְשָׁלוֹם - לְפִיכֶף הַקָּדִים ה' וְצִנָּה אוֹתָנוּ לְתַת אֶת מִחֻצֵי הַשְּׁקָל וּלְכַפֵּר עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ, כְּלוֹמֵר לְהַקְדִּים אֶת שְׁקָלֵנוּ לְשְׁקָלֵי שֶׁל הֵמֵן הֲרֻשַׁע. הַשְּׁקָלִים שֶׁאָנוּ נוֹתְנִים מִבְּטָאִים אֶת אַחֲדוֹתֵנוּ, וְהִיא כִפְרַת נַפְשָׁנוּ, שֶׁבְּזָכוֹתָהּ אָנוּ עוֹמְדִים מוֹל קֶטְרוֹג הֵמֵן. הֵמֵן בְּדַבְּרֵינוּ - מִדְּגִישׁ אֶת הַפִּיזוֹר וְהַפִּירוּד שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל. אֲבָל אָנוּ מִבְּטָאִים בְּשִׁקְלֵנוּ (וְכִשְׁאֵין שְׁקָלִים בְּפוּעַל אִזִּי נִשְׁלַמָּה פְּרִים שְׁפַתֵינוּ), אֶת הַאֲחֻדוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל.

ברינה יקצורו

להפסיד תפילה בציבור. השניה - להשיב את פני האיש ריקם, להפסיד סכום עצום של כסף, אך לא להחמיץ תפילה בציבור. אך מבחינתו של ר' זלמן לא היו כאן כלל שתי צדדים.

בלי לחשוב פעמיים הוא פנה לסוחר ואמר לו: "העסקה טובה מאד בעיני, אך כפי שאתה רואה אני בדרכי לתפילת שחרית, הואל נא להמתין עד שאסיים את התפילה, אז אשמח מאד לסור עמך לביתי ולגמור את העסקה לטובת כל הצדדים".

אך האיש פנה לדרכו. הוא לא אבה להמתין לר' זלמן והמשיך לתור אחר קונה אחר. נוכל רק להניח שהוא אכן מצא, שכן לר' זלמן הוא לא חזר יותר.

כאשר שב רבי זלמן מן התפילה לביתו והמתין לאיש שבושש מלבוא, החל להבין שאת העסקה המיוחלת הוא הפסיד ונהרה של שמחה ננסכה על פניו, נהרה שגדלה והלכה ככל שנקפו הדקות והוא הבין שהאיש לא יבוא יותר. באותו יום, כאמור, היה רבי זלמן מאושר. יותר נכון, לא היה מאושר ממנו. היו לו סיבות רבות לשמוח; הוא שמח על כך שלא הפסיד תפילה במניין, על שהכסף לא עיוור את עיניו, שדחה את האיש ללא היסוס כלל...

ומעל הכל הוא שמח על כך שכאשר על כף המאזניים שלפניו היו מונחים בצד האחד יהלומים וכסף לרוב ובצד השני מניין מתפללים, הכף הנכונה הכריעה את הכף... שנים לאחר מכן, בעירה ראדין שבאירופה, הפך סיפורו של רבי זלמן לחלק בלתי נפרד מן הספר שלימים האיר את שמי העולם היהודי - ה'משנה ברורה', ובעיצומן של הלכות תפילה (סימן צ, כט) הביא את סיפור זה בקיצור אמרים, כמקור השראה לדורות למעלתה של התפילה בציבור.

וְעַבְדְּתֶם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וּבִרְךְ אֶת לַחְמֶךָ וְאֶת מִימֶיךָ וְהִסְרְתִי מִחֶלְה מִקְרַבְךָ" (כג, כה)

וכתב רבנו יעקב 'בעל הטורים': "ועבדתם את ה' אלוהיכם", אומר לשון רבים דזו תפלת רבים שאינה נמאסת (ברכות ה). ואמר וברך את לחמך, לשון יחיד, דלכל אחד ואחד מברך לפי עניינו (כתובות ז:), עכ"ל.

ללמדך שהדרך הטובה ביותר לקיים את מצות התפילה היא בציבור, וכדברי הגמרא (ברכות ה). שתפילה בציבור לעולם אינה נמאסת.

וכן בשולחן ערוך (סי' צ' סעי' ט"ז) "צריך ללכת ד' מיל לפניו ולאחריו מיל כדי להתפלל בעשרה".

מיהו הזר שהפתיע את רבה של המבורג באשמורת הבוקר? מה היה באמתחתו להציע, והאם קיבל רבי זלמן את ההצעה המפתה? על כל זאת בסיפור המיוחד שלפניכם, אותו סיפר רבנו ה'חפץ חיים' אודות אחד מגדולי ישראל בדורות הקודמים, רבי זלמן מירל'ש, רבה של העיר המבורג וחמיו של הגאון הנודע בעל 'חכם צבי'.

באותו יום היה רבי זלמן שרוי בשמחה גדולה מאוד. אלו שנכנסו לביתו לא יכלו שלא להבחין בשמחה המיוחדת השורה על פניו. בוודאי הרוויח הון עתק, סברו לעצמם... למעשה, הנחה זו היתה טעות מיסודה, משום שכפי שתיכף נראה, באותו יום ר' זלמן לא הרוויח, אדרבה, הוא הפסיד, מה שלא העיב, ואולי אף העצים את שמחתו הגדולה...

על מה היתה השמחה הגדולה? בודאי תשאלו; ברשותכם, הבה נחזור שעות מספר אחורה. באשמורת הבוקר של אותו יום צועד היה רבי זלמן לבית הכנסת לתפילת שחרית, כשהוא עטור בטלית ובתפילין. כך היה מנהגו מדי יום: משכים קום, מתעטף בטלית ומניח תפילין בביתו, ויוצא לתפילה בכובד ראש וביראה רבה.

בדרך כלל היה עושה את הדרך מביתו לבית הכנסת, כמעט ללא כל הפרעות. גם עוברי האורח המעטים שנקלעו בדרכו היו מפנים את הדרך למראה הדרת פניו, אשר הטלית והתפילין בהם היה עטור הוסיפו להם הילת קדושה מיוחדת, אפילו הגויים שביניהם היו פוסעים לאחור בדרך ארץ, בבחינת "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך".

באותו יום נפל דבר, מישהו העז להפריע את הרב משרעפיו. לטעמו של אותו אדם הייתה לכך גם הצדקה, שכן זאת תדעו, שלצד העיסוק בלימוד התורה שהקיף את כל יומו, עסק רבי זלמן במסחר זעיר של יהלומים כדי פרנסת ביתו. איש זה שנקלע לדרכו היה אף הוא סוחר יהלומים, כעת נזקק בדחיפות לכסף מזומן, על כן השכים קום והגיע לר' זלמן כשבידו שיק קטן ובו מספר יהלומים יקרים.

"מוכן אני למכור לך את היהלומים הללו במחיר נמוך ביותר" פנה האיש לר' זלמן, "אך תן לי תמורתם כסף מזומן". מבט חטוף בשקיק שבידי האיש הספיק לר' זלמן בכדי להבין שלפניו עסקה נדירה, המחיר שבקש האיש עבור היהלומים היה נמוך עשרות מונים משויים האמת. בסכום שהיה יכול להרוויח ע"י העסקה יכול היה ר' זלמן להחיות את נפשות ביתו למשך תקופה ארוכה, מה שיימנע ממנו כל אותה תקופה את הצורך להפריע את עבודת קדשו בטורח הפרנסה המעיק כל כך...

נראה היה שכעת עומדות לפניו שתי ברירות: האחת - לשוב על עקבותיו לביתו, לתת לסוחר את הסכום שביקש, אך

**ברכת התורה
רון ברינה**

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוזה: סמי בן שמחה: גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה סלמן בן חבו ודוד: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: שלמה בן זוהרה אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחי'א: סמי בן חנה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: ישראל מאיר בן עטרה מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוזה בת שמשון מרים בת עויה: נוראני בת מרים ורבי: כותן בת חביבה: אהובה (דייץ) בת טובה שמחה בת סרח: חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה

הצלחה: אריה (לאון) בן מלכה
זיווג הגון: זהבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben esther) רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: אלקנה רחמים בן איריס

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א אברהם בן חנה: יעקב ישראל בן גלית אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה דוד בן שמחה: מנחם בן עליזה: איתן חיים בן שלומית פאולה בת דינה: זהבה בת חוה: לילך בת מרגלית מרים קרן בת רבקה: אילה בת ציפורה שרה בת רבקה: שרה תהילה בת חנה אברהם בן אטו: פיבי בת חביבה בן חמו נורית בת רחל: רחל בת נטרה: גלית בת רות

לזרע של קימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה ריזיל בת מינה: שירה בת שושנה מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל יובל בן שלומית הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר ליוכי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון